

AANBIEDINGSBRIEF SRA-BESTUUR BIJ JAARVERSLAG REVIEWCOMMISSIE 2020

Voor u ligt het Jaarverslag van de Reviewcommissie 2020. Een jaar dat de boeken ingaat als een zeer bewogen jaar. De coronapandemie veranderde ons dagelijks leven ingrijpend, met grote impact op werk, verbinding en verhoudingen, mensen en maatschappij. Het kan niet anders dan dat de coronamaatregelen ook effect hadden op de activiteiten van de Reviewcommissie en de SRA-leden zelf, en op (de continuïteit van) kwaliteitstoetsingen. Mede met het oog hierop heeft het SRA-bestuur met grote belangstelling kennisgenomen van de commissieactiviteiten bij en de resultaten van SRA-kantoren in 2020.

De SRA Reviewcommissie voert jaarlijks op autonome en onafhankelijke basis kwaliteitstoetsingen uit bij leden en potentiële leden van de vereniging SRA. Het SRA-bestuur spreekt veel dank en waardering uit voor de inzet en verrichte werkzaamheden van toetsers, regiocoördinatoren, voorzitter en secretariaat. Ondanks alle beperkende maatregelen en aangepaste bedrijfsvoering bij de SRA-leden, kon met de benodigde veerkracht en via digitale wendbaarheid en maatwerk toch nog een groot aantal contacten, bezoeken en kwaliteitstoetsingen bij de kantoren plaatsvinden. Veel waardering hebben we in dat kader ook voor de SRA-kantoren die de ruimte vonden om het fysieke of digitale kantoorbezoek doorgang te laten vinden.

Voldoende impulsen

We mogen er als vereniging trots op zijn dat de frequente begeleiding en contacten in 2020 op het relatief zelfde niveau als 2019 is gebleven. De focus van de 167 bezoeken is daarbij veelal wel verschoven van fysiek naar digitaal en van reguliere review naar inventarisatiegesprekken. Ondanks alle uitdagingen binnen dit toetsingsjaar is de Reviewcommissie erin geslaagd om een brug te blijven slaan tussen de vereisten van wet- en regelgeving en het SRA-kwaliteitsbeleid, en de uitvoering en toetsing daarvan in de praktijk. Het lerende vermogen van de vereniging en de kwaliteitsborging bij de individuele kantoren kregen daarmee voldoende impulsen.

De resultaten bij de regulier getoetste kantoren laten een sterke verbetering zien ten opzichte van toetsingsjaar 2019: 80% van de toetsingen leidt in 2020 tot een voldoende score; een ruime stijging ten opzichte van 59% in 2019. Een voldoende score betekent dat SRA-kantoren voldoen aan wet- en regelgeving, de beroepsstandaarden, en aan andere kwaliteitsindicatoren die vanuit de vereniging extra worden meegewogen zoals cultuur- en gedragsaspecten. Elk jaar worden andere leden of andere domeinen bij leden getoetst: de samenstel- en beoordelingspraktijk, de vrijwillige en wettelijke controleopdrachten, overige accountantsopdrachten, de fiscale praktijk en Wwft-onderzoeken. Bij een wisselende toetsingspopulatie kunnen resultaten variëren.

Werken aan één predicaat

Dat 80% van de getoetste SRA-leden goede kwaliteit levert, betekent dat er nog steeds ruimte voor verbetering is. De Reviewcommissie heeft een analyse uitgevoerd naar de achterliggende oorzaken van de onvoldoende scores. Veelal blijkt dat de onvolkomenheden niet gerelateerd kunnen worden aan '(de volledigheid van) het dossier', maar hoe langer hoe meer aan onvoldoende aandacht voor andere kwaliteitsindicatoren binnen het kwaliteitsbeheersingssysteem van het kantoor: het beheersen van zaken als selfassessment, elkaar binnen het kantoor aanspreken op feilen, het leren van fouten en/of het implementeren van een eenduidige professionele cultuur binnen het kantoor.

Beheersing, verbetering en borging van kwaliteit zijn onderling verbonden processen die continu zorg en aandacht behoeven. SRA-kantoren hebben de afgelopen jaren vanuit de eigen intrinsieke waarde al heel veel geïnvesteerd in hun gemengde praktijken: in cultuur, in kwaliteitsverbetering, in kwaliteitsborging. Met de vereniging als coachende en ondersteunende achtervang. Voor een toekomstbestendig SRA en voor elk toekomstbestendig SRA-kantoor is het van belang om de ingezette lijn te bestendigen waarbij we het kwaliteitsniveau van de diverse disciplines binnen onze gemengde praktijken meer naar elkaar toe brengen. Zo zorgen we voor één predicaat, waar klanten en andere maatschappelijke stakeholders op mogen en kunnen vertrouwen.

Kwaliteitstoetsingen Wta-domein

We ontkomen er niet aan om ook een aantal woorden te wijden aan het veranderende landschap waarmee SRA, de Reviewcommissie en de SRA-leden met een Wta-vergunning te maken gaan krijgen. 2020 was immers het jaar waarin de start werd gemaakt met de uitvoering van de brede set aan kabinetsmaatregelen Toekomst accountancysector.

Een van die kabinetsmaatregelen betreft de herijking van het toezicht op accountantsorganisaties, waarbij de Autoriteit Financiële Markten (AFM) de uitvoering van alle kwaliteitstoetsingen in het wettelijke controledomein rechtstreeks bij de kantoren met een Wta-vergunning zal gaan uitvoeren. SRA en de SRA Reviewcommissie werken vanuit hun verantwoordelijkheid als een van de belangrijke ketenpartijen mee aan het vormgeven en uitvoeren van deze maatregel. Veranderingen (in wetgeving voor en) in de sector moeten wat SRA betreft zien op het optimaliseren en waarborgen van kwaliteit, niets anders. Toets daarbij is: Draagt de maatregel doelmatig, proportioneel en tegen aanvaardbare kosten voor alle ketenpartijen bij aan kwaliteitsverbetering?

De AFM is vanaf inwerkingtreding van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) in 2006 verantwoordelijk voor het niet-OOB-segment. Alhoewel de feitelijke handhaving (toezicht, boetes) in handen ligt van de toezichthouder, voeren twee autonome en onafhankelijke organen in opdracht van NBA en SRA tot op heden de feitelijke uitvoering van de kwaliteitstoetsingen uit op grond van de Wet toezicht accountantsorganisaties [artikel 48 lid 1](#)¹, vanwege het 'niet openbare belang', de proportionaliteit en lastenverzwaring (administratieve en geldelijke). Deze (politieke) keuze is destijds bewust gemaakt.² En moet wat ons betreft opnieuw bewust gemaakt worden.

Zet het mkb centraal

Die noodzakelijke bewuste keuze wordt ingegeven door de zorgen die wij hebben over de impact van de overdracht naar en de toekomstige samenwerking met de toezichthouder op het Wta-domein, meer specifiek de kwaliteitstoetsingen bij middelgrote en kleinere accountantskantoren die de controle uitvoeren bij controleplichtige mkb-bedrijven. SRA is ervoor beducht dat partijen en besluitvormers zich (wederom) in systeemfouten en systeemgedrag verliezen waarbij de nadruk wordt gelegd op meer toezicht en bevoegdheden, meer budgetten en juridische procedures, veelal zonder oog voor wat er wél goed gaat in, de proportionaliteit en de eigenheid van het mkb.

We hebben niet alleen zorgen over de disproportionele kostenstijgingen (+50%) voor accountantskantoren en ondernemingen in het mkb, wanneer de kwaliteitstoetsingen niet meer worden uitgevoerd door de onafhankelijke organen van SRA en NBA. Ook gaan vele kwaliteitsimpulsen en de lerende omgeving van in ieder geval 70% van alle Wta-vergunning houdende kantoren verloren, wanneer geen betekenis wordt gegeven aan een inhoudsvolle samenwerking tussen toezichthouder en SRA. Het doel van de maatregel om de uitvoering van de kwaliteitstoetsingen over te dragen aan de toezichthouder, namelijk het optimaliseren en waarborgen van kwaliteit, zal dan niet worden behaald.

Zorgen over mogelijke effecten overdracht kwaliteitstoetsingen niet-OOB-segment naar AFM

1. De AFM richt zich bij haar toezichtstaak tot op heden alleen op het OOB-deel, met een focus op kapitaalmarkt en niet op het mkb. De toezichthouder heeft geen kennis van het segment. De toezichthouder moet een heel nieuw apparaat optuigen. Toetsers worden geworven in de huidige (krappe!) arbeidsmarkt van externe accountants;
2. Aanzienlijke kostenverzwaring toezichthouder;³

¹ De AFM houdt bij de uitvoering van het toezicht op de naleving van deze wet rekening met de uitkomsten van de beoordeling van de werking van door accountantsorganisaties gehanteerde stelsels van kwaliteitsbeheersing door andere organisaties, waaronder het openbare lichaam, bedoeld in [artikel 2, eerste lid, van de Wet op het accountantsberoep](#).

² Zie Tweede Kamer der Staten-Generaal, Kamerstuk 29 658-3 (2003-2004), Memorie van Toelichting, pagina 21.

³ Zie a. Consultatie Wijziging percentages Bbft 2019; Wijziging Besluit bekostiging financieel toezicht 2019 in verband met onder meer herverdeling van de toezichtkosten van de AFM en de reactie van SRA daarop: <https://bit.ly/3g5qCOe>

b. Aanbiedingsbrief Kostenkader 2021-2024 AFM (september 2020): <https://bit.ly/2TcXqMm>

c. Lopende consultatie Wijziging Bbft 2019 ten behoeve van aanpassingen vanaf 2022. Zie: <https://bit.ly/3x8qqDL>

3. Aanzienlijke kostenverzwaring accountantsorganisaties en bedrijven in het mkb: +50%. De accountancysector betaalt haar eigen toezicht;⁴
4. Negatieve effecten op administratieve lasten van toezichthouder, accountantsorganisaties waardoor ook de kosten voor mkb-bedrijven zullen oplopen;
5. Daardoor oneigenlijk ingrijpen in de markt: kleinere accountantsorganisaties (zelf mkb-bedrijven) dreigen hun Wta-vergunning te moeten inleveren;
6. Frequente en persoonlijke toetsings- en contactmomenten binnen onze vereniging (jaarlijks of tweejaarlijks i.t.t. het wettelijke vereiste van eens per zes jaar) worden vervangen door risicogericht en datagedreven, thematische toetsingen met rapportering op basis van generieke data;
7. Frequente dossiertoetsing (gebruikelijk in het niet-OOB-segment als controle op de werking van het kwaliteitsborgingssysteem, eens per zes jaar) dreigt daarmee te verdwijnen;
8. Het lerende vermogen (en daarmee kwaliteitswaarborging) binnen de sector neemt af, wanneer ketenpartners zoals SRA kantoren moeten meenemen opererend op basis van een generiek AFM-beeld van de sector;
9. Verscherping van de angstcultuur binnen de sector;
10. Aantrekkelijkheid van het beroep neemt (nog) meer af.

Data-analyse wijst nadrukkelijk de positieve werking uit van het continu meenemen, toetsen, verbeteren en waarborgen van kwaliteit bij accountantskantoren. Daarmee wordt het lerende vermogen extra gestimuleerd van zowel individuele accountantsorganisaties als accountantsorganisaties georganiseerd in een verband zoals SRA. Om dit voor de sector (en indirect ook haar stakeholders) te behouden, is het van belang om als ketenpartijen samen te werken.

Inhoudsvolle samenwerking

Het SRA-bestuur ziet voldoende aanhaakpunten om de samenwerking in de toezichtketen inhoud en betekenis te geven. De Wta (artikel 48, lid 1) geeft de AFM duidelijke ruimte om gebruik te maken van de resultaten van de kwaliteitstoetsingen uitgevoerd door NBA en SRA, zonder dat het primaat van toezicht aangetast wordt. Voorbeelden van de invulling van de Wta, artikel 48, lid 1:

- De AFM kan de methodologie, toetsingskaders, thema's, risico's delen en de huidige onafhankelijke toetsers inschakelen via NBA en SRA;
- De AFM-toetsers kunnen samenwerken met de huidige kwaliteitstoetsers van NBA en SRA, waarbij de toetsingen gezamenlijk worden ingezet. Met als voordeel dat het coachende deel van de toetsing, het lerende vermogen en de kwaliteitswaarborgen positief beïnvloed blijven.

Vele aspecten rond deze transitie zijn op dit moment onderwerp van gesprek en nog onbekend. Er bestaan nog vele vragen over bijvoorbeeld het toezichtmodel zelf, over inhoudsvolle samenwerking binnen de keten, over kosten. Wat we als SRA-bestuur wel weten is dat zorgvuldigheid en draagvlak aan de basis moeten staan van dit transitieproces, zodat alle partijen er mee uit de voeten kunnen. Er bestaat nu een kans om -met het publiek belang op het netvlies- een goed toezichtmodel voor het Wta-domein neer te zetten, waarbij kwaliteit en inhoud én het kwaliteitsbeheersingssysteem van accountantsorganisaties meer centraal komen te staan. Wat recht doet aan accountantsorganisaties, én recht doet aan goed en effectief toezicht.

Aangezien de SRA-leden gezamenlijk de hierboven genoemde aspecten van belang vinden en hebben vastgelegd in het kwaliteitsbeleid van onze vereniging, betekent een nieuw toezichtmodel (in welke vorm dan ook) niet dat we de begeleiding, coaching en toetsing van kantoren met een Wta-vergunning zullen beëindigen. Het SRA-bestuur onderschrijft bovendien de visie van de Reviewcommissie dat een periodieke review op de controlepraktijk noodzakelijk blijft om een integraal beeld te verkrijgen van de werking van het kwaliteitsbeheersingssysteem, van belang voor kwaliteitsverbetering, kwaliteitsbevordering en kwaliteitsborging.

⁴ Zie a. de Zorgenbrieven Toekomst accountancysector SRA aan de leden van de Vaste Commissie voor Financiën (september 2020), bijgevoegd bij de Inbreng VAO Accountancy, verstuurd naar de voorzitter en leden van de Vaste Commissie voor Financiën op 1 april 2021. <https://www.sra.nl/belangenbehartiging/nieuws/herziening-inrichting-stelsel-van-toezicht>
b. <https://fd.nl/ondernemen/1374232/kleine-accountants-stappen-massaal-uit-controlemarkt-vanwege-hoge-regeldruk-nld1cak6oSV4>
c. Brief MKB Nederland aan minister Hoekstra van Financiën: <https://www.mkb.nl/brieven-en-commentaren/toekomst-accountancy-brief-van-mkb-nederland-aan-minister-hoekstra-financien>

Vooruitblik

De vereniging SRA en elk individueel SRA-kantoor opereert in een sterk veranderd landschap, vol ontwikkeling en beweging. Dat geldt niet alleen de wettelijke controlepraktijk, maar ook alle andere domeinen. Dat biedt potentieel. Het bestuur wil dat potentieel omzetten in mooie kansen, perspectieven en innovaties. In dat kader juichen we ook de initiatieven en plannen van de Reviewcommissie ten zeerste toe. Zo bouwen we verder aan een kwaliteitsgericht, toekomstbestendig reviewhuis.

Daarnaast werken we binnen de vereniging verder aan één predicaat, een sterk SRA-merk. Van belang daarvoor is om blijvend transparant te communiceren met harde data over alle verbeterstappen en -interventies die uit naam van kwaliteit worden gedaan. Elk SRA-kantoor kan dat vanuit de eigen identiteit, eigen kleur en eigen wijze oppakken, al dan niet met hulp en ondersteuning vanuit de backoffice. Naar stakeholders moeten we het signaal blijven afgeven dat het diverse en bonte palet van accountantskantoren die opereren op de mkb-markt, van uiterst belang is voor zowel de kwaliteit als de aantrekkelijkheid van het beroep.

Tenslotte

Als laatste wil het bestuur haar grote waardering uitspreken naar Willem van Wijngaarden voor zijn niet aflatende inzet als voorzitter van de Reviewcommissie. Tijdens zijn voorzittersperiode vanaf 2008 heeft Willem van Wijngaarden het reviewhuis en de kwaliteitstoetsingen verder geprofessionaliseerd. Na 13 jaar laat Willem een mooi toetsingsgebouw achter. Heel veel dank daarvoor. In Dick Meester heeft de Reviewcommissie een waardig opvolger gevonden. Het bestuur wenst hem tezamen met zijn team veel succes en plezier bij het verwezenlijken van plannen en doelen.

Diana Clement AA RA
bestuursvoorzitter